

Podgorica, 20.10.2021. godine

Broj: 16-109-128/21-4422/4

SEKTORSKA ANALIZA

za utvrđivanje predloga prioritetnih oblasti od javnog interesa i potrebnih sredstava za finansiranje projekata i programa nevladinih organizacija

iz Budžeta Crne Gore u 2022. godini

Sektorska analiza se sačinjava na osnovu strateških i planskih dokumenata odnosno propisa u odgovarajućoj oblasti od javnog interesa uz konsultacije sa zainteresovanim nevladnim organizacijama, i predstavlja osnov za utvrđivanje prioritetnih oblasti i potrebnih sredstava za finansiranje projekata i programa nevladinih organizacija iz državnog budžeta u narednoj godini, u skladu sa Zakonom o nevladim organizacijama. Sektorska analiza se priprema u tekucoj za narednu kalendarsku godinu radi blagovremenog planiranja visine sredstava koja će biti opredijeljena na pozicijama ministarstava nadležnih za oblasti koje Vlada utvrdi kao prioritete za finansiranje projekata i programa nevladinih organizacija. Analiza će poslužiti i za pripremu javnih konkursa za raspodjelu sredstava za finansiranje projekata i programa nevladinih organizacija u oblasti koja će biti utvrđena kao prioritetsna.

1. OBLASTI OD JAVNOG INTERESA U KOJIMA SE PLANIRAJE FINANSIJSKA PODRŠKA ZA PROJEKTE I PROGRAME NVO

1.1. Nавести u kojim oblastima od javnog interesa (iz člana 32 Zakona o NVO) iz nadležnosti ministarstva planirate finansijsku podršku iz budžeta za projekte i programe NVO:

☒ socijalna i zdravstvena zaštita	☐ razvoj civilnog društva i volonterizma	☐ zaštita životne sredine
☐ smenjanje siromaštva	☐ evroatlantske i evropske integracije Crne Gore	☐ poljoprivreda i ruralni razvoj
☐ zaštita lica sa invaliditetom	☐ institucionalno i vaninstitucionalno obrazovanje	☐ održivi razvoj

☐ društvena briga o djeci i mladima	☐ nauka	☐ zaštita potrošača
☐ pomoć starijim licima	☐ umjetnost	☐ rođna ravnopravnost
☐ zaštita i promovisanje ljudskih i manjinskih prava	☐ kultura	☐ borba protiv korupcije i organizovanog kriminala
☐ vladavina prava	☐ tehnička kultura	☐ borba protiv bolesti zavisnosti
☐ druge oblasti od javnog interesa utvrđene posebnim zakonom (navesti koje): _____		

2. PRIORITETNI PROBLEMI I POTREBE KOJE TREBA RIJEŠITI U 2022. GODINI FINANSIRANJEM PROJEKATA I PROGRAMA NVO

2.1. Nавести prioritetne probleme u oblasti(ma) iz nadležnosti ministarstva koji se planiraju rješavati finansiranjem projekata i programa nevladinih organizacija. Opis problema obrazložiti konkretnе mjerljive pokazatelje trenutnog stanja i željenog stanja odnosno rješenja, navodeći izvor u kojem su takvi podaci dostupni. Pokazatelji mogu biti informacije iz uporednih analiza, izvještaja, rezultata istraživanja, studija, i drugi dostupni statistički podaci.

Opis problema:

Nakon usvajanja Zakona o zaštiti od nasilja u porodici, donošenja Strategije zaštite od nasilja u porodici juna 2011. za period 2011-2015 od strane Vlade Crne Gore, kao i potpisivanja Protokola o postupanju novembra 2011. godine, u Crnoj Gori je zaokružen zakonski i institucionalni okvir za djelovanje u ovoj oblasti. Sa ratifikovanjem Konvencije Savjeta Evrope o osuzbijanju i spriječavanju nasilja nad ženama i nasilja u porodici („Istanbulskaya konvencija“) 22. aprila 2013. i njenim stupanjem na snagu 1. avgusta 2014. godine, Crna Gora je preuzela niz novih obaveza koje se tiču strukturne zabrane diskriminacije i sprovođenja principa „nulte tolerancije“ prema nasilju nad ženama i nasilju u porodici.

Na osnovu uvida u brojne analize i studije, zvanične i nezavisne izvještaje o sprovođenju Strategije zaštite od nasilja u porodici za period 2011-2015, može se zaključiti da je država Crna Gora uglavnom definisala zakonski i institucionalni okvir za sistemsko rješavanje nasilja u porodici, ali da brojni izazovi još uvijek postoje u ovoj oblasti. Izazovi se mogu svrstati u tri grupe: a) društvene vrijednosti i stepen javne svijesti kada je u pitanju nasilje, b) zaštita i podrška žrtvama nasilja i c) pristup pravdi i pravna zaštita žrtava. Iako se u društvu polako formira svijest o ravnopravnosti kao željenoj društvenoj vrijednosti i razumijevanje o tome da se položaj žena mora poboljšati, u porodici su još uvijek prisutni partijarnalni obrasci određen stepen tolerancije prema nasilju. Istraživanja pokazuju da su ljudi svjesni da je nasilje u porodici veoma prisutno, ali i da o njemu uglavnom čute. Većina ne razumije da je nasilje izabran ponasanje i da je izraz moći i kontrole, a četvrtina ga čak smatra opravdanim, naročito kada su u pitanju bračni ili partnerski odnosi. Isti procenat građanstva smatra da je žrtva kriva jer izaziva nasilje svojim postupcima, kao i da je ostajanje u nasilnoj vezi njen lični izbor, pa samim tim i njenja odgovornost. Iako su svjesni šta se dešava, članovi/ce šire porodice najčešće ne žele da se mijesaju i nisu spremni da prijave nasilje. Tako su žrtve prinuđene da trpe, najviše iz straha za sopstvenu sigurnost i sigurnost djece, ali izbog činjenice da nisu ekonomski samostalne. Čak i kada prijave nasilje, žrtve često odustaju od gonjenja, jer nemaju snage da izđu na kraj sa zahtjevnim procedurama, strahom od nasihiča, nedostatkom podrške šire porodice i strepnjom da im institucije neće pomoći da trajno riješe

problem. Zato se mnoge vraćaju nasilniku, naročito ako imaju djecu i ekonomski zavise od njega, što izaziva nove osude okoline i ponavljanje nasilja.

Istraživanje koje je sprovedla Kancelarija Programa Ujedinjenih nacija za razvoj (UNDP) u Crnoj Gori u saradnji sa Ministarstvom za ljudska i manjinska prava u okviru Programa „Podrška antidiskriminacionim i politikama rodne ravnopravnosti“, koji finansira Delegacija Evropske unije u Crnoj Gori u 2017. godini govori o poražavajućim podacima o stavovima društva prema porodici i nasilju. Čak četiri od deset građana smatra da je prioritetnije očuvati brak naspram očuvanja prava pojedinca. Skoro dvijee trećine građana (61%) smatra da je ovo važan problem, ali da nije među prioritetnim, a među građanima sa ovakvim stavom se češće od projekta ističu građani koji vjeruju da nije potrebno svaki slučaj nasilja prijaviti nadležnim institucijama. **Za dvije trećine građana Crne Gore (67%) prijavljivanje slučajeva nasilja nadležnim institucijama češće vodi ka razvodu, odnosno ka razdaranju porodice nego ka očuvanju porodice.** Dvije trećine građana koji su prethodno istakli da su lično upoznati sa slučajevima nasilja u porodici (68% od 30% ukupne populacije) ističe da je pokušalo da pomogne žrtvi na neki način, dok je kod jedne trećine ove populacije ovakva reakcija izostala. Pružanje pomoći ovim žrtvama se najčešće odigravalo vaninstitucionalno – 47% građana navodi da je razgovaralo sa žrtvom ili i žrtvom i nasilnikom, 17% njih je savjetovalo žrtvi da se razvede, a 11% je direktno zaštitilo žrtvu. Sa druge strane, građani koji su prethodno naveli da nisu pružili pomoći žrtvama nasilja u porodici (32% onih koji su upoznati sa slučajevima, odnosno 10% ukupne populacije) opravdanje za izostanak reakcije najčešće nalaze u viđenju nasilja u porodici kao privatne stvari u koju se ne treba miješati.

U Crnoj Gori znatan procenat žena između 15 i 65 godina je bio izložen partnerskom nasilju: **čak 42% žena koje su imale, ili sada imaju muškog partnera, tokom života je imalo iskustvo sa bar jednim od četiri ispitivana tipa partnerskog nasilja - psihičkim, ekonomskim, fizičkim ili seksualnim, a 18% tokom poslednjih 12 mjeseci prije istraživanja.** Žene u Crnoj gori najčešće su izložene psihičkom nasilju: 38% žena doživjelo je bar nekad tokom života bar neku formu ovog nasilja, a 16% u poslednjih 12 mjeseci prije istraživanja. **Fizičko nasilje u bar nekom obliku doživjelo je 17% žena**, a 3% tokom poslednjih 12 mjeseci. Najmanji procenat žena saopštio je iskustvo sa seksualnim nasiljem, 7% bar neku formu tokom života, a 3% u poslednjih 12 mjeseci. Za same žrtve iskustva nasilja često predstavljaju traumatske događaje koje ne mogu same da prevaziđu. **Uslijed straha od reakcija drugih ljudi, straha od nasilnika i osjećaja sramote i poniznosti, one se često ne usuđuju da o iskustvima nasilja razgovaraju sa bilo kim iz svoje okoline, što nerijetko samo pogoršava njihovo psihičko stanje, izoluje ih iz sredine i tako čini još zavisnijim od nasilnika.** Stoga, potrebno je omogućiti žrtvama nasilja da o svojim iskustvima u sigurnoj i podržavajućoj atmosferi razgovaraju sa stručnjacima. Besplatan terapeutski rad višestruko bi bio djelotvoran za žrtve, između ostalog osnažujući ih da prijave nasilnike i istraju u procesima.

Takođe, u sklopu ove analize rađeno je istraživanje o multisektorskome pristupu nasilju nad ženama, kao i o reagovanju institucija u slučajevima nasilja.

Kao trenutno najproblematičniji segment postupanja po Protokolu o postupanju, prevenciji i zaštiti od nasilja većina predstavnika institucija izdvojila je inicijalno zbrinjavanje žrtava i nedostatak resursa za to, kako novčanih tako i prostornih. Po mišljenju mnogih to je prelomni trenutak u kojem je važno pružiti podršku žrtvi, kako ona ne bi odustala od narednih faza procesa i vratila se nasilniku

uslijed toga što joj nisu zadovoljene egzistencijalne potrebe. U skladu sa pomenutim glavni cilj projekta je da se žrtva ne vrati nasilniku, već da dobije adekvatnu zaštitu i podršku u vidu savjetovanja i trapije.

Podaci (analize, studije, statistički izvještaji, itd.) koji pojašnjavaju navedeni problem	Izvor(i) podataka
Ustav Crne Gore („Službeni list Crne Gore“ br. 001/07 i br. 038/13)	Ustav Crne Gore
Zakon o socijalnoj i dječjoj zaštiti	Zakon o socijalnoj i dječjoj zaštiti
Strategija zaštite od nasilja u porodici 2011-2015	Ministarstvo rada i socijalnog staranja
Strategija zaštite od nasilja u porodici 2016-2020	Ministarstvo rada i socijalnog staranja
Nasilje u porodici- Istraživanje	UNDP
Zaključna zapažanja o drugom periodičnom izvještaju Crne Gore	Komitet za eliminaciju diskriminacije žena

2.2. Nавести ključne strateško-planske dokumente odnosno propise koji prepoznaju važnost problema identifikovanih pod tačkom 2.1., kao i specifične mјere/ djelove tih dokumenata koji su u vezi sa identifikovanim problemima.

Naziv strateškog/planskog dokumenta/propisa	Naziv poglavља/ mјере/ aktivnosti
Konvencija Savjeta Evrope o spriječavanju i borbi protiv nasilja nad ženama i nasilja u porodici (Istanbulска konvencija)	Član 22: Specijalizovane usluge podrške 1. Članice će preduzeti neophodne zakonodavne odnosno druge mјere da omoguće odnosno osiguraju, uz odgovarajuću geografsku rasprostranjenost, neposredne kratkoročne i dugoročne specijalizirane usluge podrške za svaku žrtvu koja je bila izložena bilo kojem djelu nasilja obuhvaćenog Konvencijom. 2. Članice će omogućiti odnosno osigurati specijalizirane usluge podrške za sve žene žrtve nasilja i njihovu djecu.
Konvencija Ujedinjenih nacija o spriječavanju svih oblika diskriminacije žena	Član 11

1. Države članice preduzimaju sve podesne mere radi eliminiranja diskriminacije žena u oblasti zapošljavanja kako bi se na osnovi ravnopravnosti muškaraca i žena obezbedila jednakopravnost posebno:

(e) pravo na socijalnu zaštitu, posebno u slučaju odlaska u penziju,

nezaposlenosti, bolesti, invalidnosti, starosti i druge nesposobnosti

za rad, kao i pravo na plaćeno odsustvo;

Član 14

2. Države članice će preduzeti sve odgovarajuće mere radi eliminiranja diskriminacije žena u seoskim područjima kako bi obezbedile da one, na osnovi ravnopravnosti muškaraca i žena, učestvuju u razvoju sela i da od toga imaju koristi, posebno da bi obezbedile njihovo pravo na:

(c) direktno korišćenje programa socijalne zaštite;

2.3. Obrazložiti na koji način nevladine organizacije mogu doprinijeti rješavanju problema identifikovanih pod tačkom 2.1., koje aktivnosti su prihvatljive za postizanje željenog rezultata, kako se planira praćenje i vrednovanje doprinosa rješavanju pomenutih problema. Navesti konkretnе mjerljive pokazatelje/indikatore za praćenje doprinosa nevladinih organizacija rješavanju identifikovanih problema i izvore verifikacije učinjenog.

Opis načina doprinosa nevladinih organizacija u rješavanju problema	Konkretni mjerljivi pokazatelji doprinosa nevladinih organizacija	Izvor(i) podataka
U Crnoj Gori, servisi i usluge opšte podrške pružaju se kroz sistem socijalne i dječje zaštite, zdravstvene zaštite i policije. Svaka od ovih institucija djeluje i pruža usluge u skladu sa svojim ovlašćenjima, kako opštoj populaciji, tako i žrtvama nasilja. Usluge u okviru socijalne i dječje zaštite su između ostalih i savjetodavno-terapijska i socijalno-edukativna usluga i usluga	- Pružene usluge savjetovanja i terapije i smještaja u prihvatilište-sklonište kroz specijalizovane usluge. - Individualno i grupno savjetovanje i terapija sa 100 žrtava nasilja. - Poboljšani kadrovski kapaciteti NVO koje pružaju uslugu savjetovanja i terapije.	Izvještaji o aktivnostima i realizaciji projekata sačinjeni od strane NVO i MFSS.

smještaja, koje se svrstavaju u specijalizovane usluge podrške za žrtve nasilja.

Servise specijalizovane podrške, onako kako ih prepoznaće Istanbulска konvencija, pružaju ženske nevladine organizacije i njihov rad je uglavnom finansiran iz donatorskih sredstava.

NVO pružiće usluge savjetovanja, terapije i druge usluge kako bi se prevazišla kritna situacija, a sve u cilju jačanja žrtve da istraje u svim fazama postupka protiv počinioца nasilja.

Dodatno, istraživanja su pokazala da žrtve nasilja imaju više povjerenja u NVO, te upravo ne mogu uticati na ohrabrivanje žrtava nasilja da postupak protiv počinioца nasilja dovedu do kraja.

Na ovaj način NVO koje ispunjavaju uslove iz Pravilnika o bližim uslovima za pružanje i korишћenje, normativima i minimalnim standardima savjetodavno-terapijskih i socijalno-edukativnih usluga i uslove iz Pravilnika o bližim uslovima za izдавanje, obnavljanje, suspenziju i oduzimanje licence za obavljanje djelatnosti socijalne i dječje zaštite moći će da pomognu svim žrtvama nasilja u porodici na adekvatan način i budu dio sistema socijalne zaštite.

3. OSTVARIVANJE STRATEŠKIH CILJEVA

3.1. Nавести ključne strateške ciljeve iz sektorske nadležnosti čijem će ostvarenju u 2022. godini doprinijeti projekti i programi nevladinih organizacija.

Strateški ciljevi) čijem ostvarenju će doprinijeti javni konkurs za projekte i programe nevladinih organizacija u 2022. godini	Način na koji će javni konkurs za projekte i programe nevladinih organizacija doprinijeti ostvarenju strateških ciljeva (ukratko opisati)
Poboljšan sistem institucionalne zaštite od nasilja u porodici Ojačane žrtve nasilja u porodici	Pružalač savjetodavno-terapijskih i socijalno-edukativnih usluga i usluge smještaja u prihvatiště-sklonište dužan je da obezbijedi odgovarajući prostor i podršku, kao i osnaživanje korisnika. Žrtvama nasilja biće dostupne usluge individualnog savjetovanja, grupnog savjetovanja, kao i rad na jačanju žrtve. Žrtvama nasilja biće obezbjedene usluge povjerljivog lica. NVO će podići svoje kapacitete kako bi dobili licencu za pružanje usluge savjetovanja i smještaja u sklonište-prihvatiště.

4. JAVNI KONKURSI ZA FINANSIRANJE PROJEKATA I PROGRAMA NVO - DOPRINOS OSTVARENJU STRATEŠKIH CILJEVA IZ SEKTORSKE NADLEŽNOSTI MINISTARSTVA

4.1. Nавести javne konkurse koji se predlažu za objavlјivanje u 2022. godini u cilju doprinosa ostvarenju strateških ciljeva iz sektorske nadležnosti (iz tačke 3.1.), uz prijedlog potrebnih iznosa. Ukoliko postoji mogućnost preklapanja s javnim konkursima iz nacionalnih, sredstava EU ili drugih vanjskih fondova iz nadležnosti neke druge institucije, navesti s kojim organom je potrebno koordinirati oblasti finansiranja.

Naziv javnog konkursa	Iznos	Druži donatori s kojima je potrebno koordinirati oblasti finansiranja
Smještaj i savjetovanje za žrtve nasilja u porodici	300.000	Nadležnost Ministarstva finansija i socijalnog staranja

4.2. Navesti ko su predviđeni glavni korisnici projekata i programa koji će se finansirati putem javnog konkursa. Ukratko navesti glavna obilježja svake grupe korisnika, njihov broj i njihove potrebe na koje projekti i programi treba da odgovore u 2022. godini.

Opis glavnih grupa korisnika, njihov broj i potrebe

Žene žrtve porodičnog i rodno zasnovanog nasilja su glavni korisnici projekta, međutim osim žena to mogu biti i njihova djeca na koje nasilje ostavlja najveće posljedice.

Kao što je i istraživanje pokazalo čak 42% žena koje su imale, ili sada imaju muškog partnera, tokom života je imalo iskustvo sa bar jednim od četiri tipa partnerskog nasilja - psihičkim, ekonomskim, fizičkim ili seksualnim. U prosjeku, svaka deseta žena u Crnoj Gori je iskusila jedan oblik fizičkog nasilja. Istraživanje je pokazalo da više od polovine žena koje su pretrpjele fizičko nasilje potražilo je pomoć od nekoga. Ipak, među ženama koje se odlučuju da potraže pomoć i kod fizičkog nasilja najviše je onih koje se obraćaju porodicama i prijateljima. Ponovo uzimajući u obzir sve ispitivane oblike fizičkog nasilja, u prosjeku se više od polovine žena (52%) nije obratilo nikome za pomoć. Veliki broj žena žrtava nasilja odbačene su od svoje porodice i nakon počinjenog nasilja nemaju gdje da budu smještene. Najveći broj žena ima i djecu. Iz tog razloga potrebno je imati sklonište za žrtve nasilja koje će pružiti žrtvama najbolje uslove kako bi se osjećale sigurno i kako bi im bila pružena najbolja pomoć.

Sa psihičkog stanovišta svim žrtvama nasilja potrebna je podrška i osnaživanje kako istrajale u borbi protiv počinjocu nasilja i kako se ne bi nakon učinjenog nasilja vratile nasilniku. Prema istraživanju, četvrtina žena je iskusilo između jednog i tri ispitivana oblika psihičkog nasilja, a najučestaliji oblik psihičkog nasilja predstavlja insistiranje muških partnera da u svakom trenutku znaju gde se one nalaze. Psihičke oblike nasilja žene trpe sa manjim ili većim stepenom kontinuiteta – u proseku za sve ispitivane oblike 70% žena ili više je izvestilo da ih je doživelo makar nekoliko puta tokom života. Žene u Crnoj Gori koje su bile ili jesu u ovom trenutku izložene psihičkom nasilju najčešće se u vezi sa ovim iskustvima ne obraćaju nikome za pomoć. Veoma mali broj žena obratilo se kako državnim institucijama tako i NVO-za pomoc prilikom ovakvog vida nasilja. Iz tog razloga potrebno je osnaživati žrtve kako da se obrate za pomoć, tako i da se žrtvama pruži podrška na što bolji način. Oba segmenta, dakle i smještaj i osnaživanje, doveće do više procesuiranih predmeta nasilja nad ženama i nasilja u porodici, a samim tim manji broj žena će se vratiti nasilniku. Ove usluge vrše se i u skladu sa Zakonom o socijalnoj i dječjoj zaštiti.

4.3. Navesti očekivani ukupni broj ugovorenih projekata, odnosno ugovora koji se planira zaključiti s nevladitim organizacijama na osnovu javnog konkursa.

Očekivani broj projekata koji se planira finansirati / broj ugovora koje se planira zaključiti s NVO	
Smještaj i savjetovanje za žrtve nasilja u porodici	7

4.4. Nавести највиши и најнижи износи финансијске подршке коју ће бити могуће остварити на основу појединачног јавног конкурса наведеног у тачики 4.1.

Naziv javnog konkursa: Smještaj za žrtve nasilja u porodici	Najviši износ финансијске подршке коју ће бити могуће остварити на основу јавног конкурса: 30.000 EURA
	Najniži iznos финансијске подршке коју ће бити могуће остварити на основу јавног конкурса: 80.000 EURA

NAPOMENA: stavom 4 члана 32ž Zakona о НВО, дефинисано је: "Ukupan iznos sredstava koja se na osnovu javnog konkursa mogu dodijeliti nevladinoj organizaciji za finansiranje projekta, odnosno programa, ne može preći 20% od ukupno opredijeljenih sredstava koja se raspodjeljuju na osnovu tog konkursa."

5. KONSULTACIJE SA ZAINTERESOVANIM NEVLADINIM ORGANIZACIJAMA

5.1. Навести на који начин је у складу са важећим прописима обављен процес консултовања НВО у процесу припреме секторске анализе.

Metoda konsultacija (npr. web, email, konsultativni sastanak, itd.)	Datumi sprovedenih konsultacija	Naziv НВО које су учествовале у консултацијама

6. KAPACITETI ZA SPROVOĐENJE JAVNOG KONKURSA

6.1. Навести број службеника/ica и спољних сарадника који ће бити задужени за спровођење јавног конкурса и праћење реализације финансијараних пројеката и програма невладиних организација (укључујући најмање једну теренску посјету, прilikom које ће се проверавати изврšавање уговорних обавеза, намјенско трошење средстава, те постизање резултата планираних јавним конкурсом и одобреним пројектом/programom).

Naziv javnog konkursa	Broj službenika/ica zaduženih za sprovodenje javnog konkursa i praćenje finansiranih projekata i programa nevladinih organizacija	Imena službenika/ica zaduženih za sprovodenje javnog konkursa i praćenje finansiranih projekata i programa nevladinih organizacija
Smještaj i savjetovanje za žrtve nasilja u porodici	Jelena Raičević	

Ovjera ministra:

M.P.

Potpis

[Handwritten signature over the stamp]

Ime i prezime
M.P.
<i>[Handwritten signature]</i>